
alászállás

GULYÁS JÓZSEF

Tárulj messzi képekre,
nyílj, hasadj, virág,
holnapi díztárgy,
unt játéka valakinek,
porba göngyölve
s fakó izekbe lágyan.

Új virágot tűznek mellükre a szörnyű városok.

Derekad köré csavarodó csigalépcsőn, bérházak menetében
keringsz egyre, egyre alább.
Füled mögött kialusznak a sebzett hangok,
romok, örökös lárma hamvai füstölnek nyomaidban,
egyre alább kerülsz, mint súlypontját veszített tárgy,
mondjuk egy hólyag-pohár az ebédlőszoba asztaláról,
szállsz lejjebb széteső arcokba csontig markolva,
mint véres szalag, valaki sikolya utánad az éj táguló medrében,
hol városok romhalmái.
Millió kilométer a lábaidban
s az út (nem tudod, rajta jöttél-e), mint szalag köti körül
a hegyek homlokát.
A pusztulás menete ez,
merülő processzió.
Nyakék, tükrében pillants, pillants hátra:
órák üres, kiszívott kagylói fehérlenek.
Rojtolózó, itatós világ,
benne labda s madár, ritkás meleg gomoly, inogva száll.

Egy nappal az élet után,
egy nappal a halál előtt.

Nyakadon gyöngyként csókjaim s lépsz másik időbe,
nagy csönd támad, mintha légüres
térbe nyítsz, megáll a lélegzeted,
elveszted magad: a súlyod, a fájást, a földet talpad alól,
belépve akárha meggyógyulnál,
életlen füleid lencséként fókuszolódnak,
a tétlenségnek és nyugalomnak e szikrázó elemében
egyszerre meghallod levegősebb dimenziók létezését.

Az egész egy hosszú délutánra emlékeztel.

Szürkéből kékbe,
kékből vörösbe,
abból feketébe
s egyre feketébb
órákba lépsz be.

Kivel régen csak reggelente, merészebb és szerencsés pillanatokban
találkoztál: magadhoz érkezel végül.

Egy csipkében legalább,
egy csipkében ittmaradni, mondd sírva fakadva.
Mindent az utolsó percre hagytál,
hagytad a lehetőségeket sorban megrohadni,
az időt kicsúszni kezedből,
a világ sose volt a tiéd,
akár a gyűrűd,
ünnepések áldozata, átmentél érintés nélkül hagyva
bútorzatát s törvényeit,
sose voltál enyém, magadé, senkié.
Agyad most, miként az ásvány,
kiszűri mélyebb tartalmak lélegzetét.
Egy arc, mint a sziréna, váratlanul kettészeli a nyugalmad.

Elhagy a fény, az idő,
létező dolgok felé árad.

A csend furakvó üvegyapjú, angyalhaj, üvegyapjú,
almasárga csend,
mely lassítja, beszövi az órákat,
mozdulatlan fehér pontok,
forgás álló részei, szilvaként megkukacosodva.
Az idő üresen hullik mögéd a beszáradt sarkokba,
hol fehérség gyullad s kialszik.
Minden kívüled; a falak mögött szerte
hangok égető színes üvegpóra kristálylik,
szítva lázadat,
áttör a falon, ahogy vattán vér ver át.
A világ könyvekben,
homályos, torzító üveglap-rétegek túloldalán.
Ó, élet másnapjai!
mint az üres, kifejtett borsóhüvelyek.
Szobád ófehér csendje satúba fogja szíved.
Kérges távol, néha felhasad
s agyadba betör élesen egy madár táguló csavart rugója.
Mély hamutálban
hamvadó hús-csonk,

fény zöld tócsái, kihűlt levelek,
visszhangtalan, elborult órák,
virág, mely az eget jelenti.
Mondtam, a virág: ég,
az égnek árnyéka inkább, hasonlata.
Hazugság, hogy virág,
hazugság, hogy hajók fehér hártái,
hogy emlék, kihűlt levelek...
Hazugság, a könny nem víz.
Szemed kertjében véget ért búvópatak,
útjai s forrása homályban.
Ki tudja, honnan folynak a könnyek,
honnan s miért?
A könnyek, melyek a gyerekkorban gyökereznek.
a könnyek, melyek a létben,
zárt lapok mögül forrnak elő.

Megkeres, fölfed a fény,
a szemétben rádlel viola-sugár,
egy íz, szín vagy illat,
hozzá arc tapad, nélküle üres,
ahogy a virág üres és nincs nélküled,
íz, szín vagy illat,
hozzá arc tapad
(az egész egy tüzes szilánkjá)
de mindez ismétlődés,
visszaforgatott csók, idő...
s kincseid kívánnak zavaros érceiből.

A mozdulatok háttérében levegőtlen puszták,
a mozdulatoknak semmi íze,
öreg a hajad s fáradt. Mosolyod
(régem felborította a tétovázó mérlegeket)
mint fájó verejték,
tör ki pórusaidból,
a homokszemcsék közt: holt virág.
Nem tudtál eltenni belőle sötét napokra,
egy szálat
nem sikerült félretenni, megtakarítani...
Esők hívójában éleződnek lemerült képek,
kis rongy asszony,
emlékek fényében meleggő, hervadt sugárban.
Döbbenetes szélcsend világít,
hol egykor minden a kedvedet szolgálta,
kint rohamosan múlnak az órák.
Az idő mások terébe sűrűsödött.
Egyik este a fésű lisztté oldódik
s kifolyik kezedből...
Erőtlen mozgásod tartalma pehely a légnak.
Vized megalszik s elszárad a pohárból
s lesz tükröd homálya maga az emlékezet.
Polcodon szomjas kupák, ünnep-várók,
rég, mohás ízeket kuporgatnak,
elunja egy-egy s széttörik,
megvadul olykor valami elhagyott virágváza
s leugrik, megöli magát.

Egyre beljebb húzódsz,
ritkulnak a zongora tömény hangjai,
a dinnye, ó, a dinnye!
íze mélyen elásva, napnál mélyebben, gyökereidben,
ott él kioldhatatlanul,
emeled olykor a kezed, hogy megválts valami csüggedt tárgyat,
fáradtan emeled föl,
kezed csigás mozgása tükre halálnak, s szavaid,
melyek vakok, feketék,
vak napraforgószemek,
sűrű, aggasztó térben folynak.
Szavaidból kifolyt világ.
Nélküled fordul tovább e nagy óra,
homályosan érinted agyaddal,
e régen oly tiszta ásvány,
nem érti már, hogy könny, virág.

Hajad alvóké,
hajad álló óra.

Az injekciós tű homokba fúródik.

•

Fölötted széljárta emeletek, levegő!
fönt magas szobák menetében,
alább tányér s kanál fényes, ünnepi hangjai,
pirossal előntött sarkok, utak
s minden, minden befelé világít,
csüggedt edények; éjjel hallod, vásott, szomjas faluk
cikkanna elreped
s megtépett húr, füledben zöngicsél sokáig.
A csendre föl ijedsz,
mint egy robbanásra,
előnt a verejték. Pillanatokig
látsz mindent gyökérig teljes fényben,
villanásnyi vakító öntudat,
de beléd sűtve
hosszan dereng a világ hamvadt ágboga ...
egy csat a széken, halálodba világít,
csend, fordított robbanás,
csend, kőből és húsból,
sok csend, edények megtépett reszketeg húrjaiból,
vakult kések, kanalak csendje,
nem lehet benne élni, megnyugodni,
ó, nem lehet többet aludni,
csend, kiáltásod széttöri üvegkastélyát,
de újra összeáll.
Ki többé mi sem bonthat.
Így épül föléd lassan a világ s lenyom,
ércekhez szorít közel.
Ó, mélységi formák!
a csend furakvó üveggyapjú, angyalhaj, üveggyapjú.

Melled légüres tájban fonnyadt vitorla,
a halál rezdületlen síkjaiban.

•

Öregek forognak álomtalan, verejtékezve
a végtelen előterében,
a halál csontra vetkőzött gyermekei,
csüggedt szakálluk kiszabadítja
a sok elzárt könnyet a szív kamráiból,
lassan ivódnak fel a mindenség emlékraktáraiba,
megkapaszkodni sehol egy szög, egy szó,
egy horgas dallam,
ütések csillag-repedése a fátylas üvegfalakban,
a réseken frissen hasított fenyők édessége szívárog.
Vized ilyenkor fölpezsdül a pohárban,
megvilágosodik egy illat
(tartalma: arc)
az egész általa hosszan derengve látható.

•

Fordulj most előre. Vak
tükörbe nézel, nem adja vissza az arcod.
Szólj. A hang nem tér vissza,
sötét pusztá, sötét és üres ember nélkül.
Egy mosolyodból, emlékszem, napokig éltem,
s az elejtett apróságok,
velük az idegen sosem találkozik,
nevetésed elijesztette a halált,
nézz a virágra s feltámad, mondogattam
és mindig először láttalak,
két perc s régen ismerős nekem minden,
de téged, akár a havat,
mindig először láttalak.

A hó fénye eltaposva,
kioltva, megölve, eltaposva.

Hajlékony tested
múltban csendülő teafőző,
csend ikerkristálya,
szavaid visszfénye
messzi hamvadtsz csillogásnak,
szavaid vakok, feketék,
szavaid tükre halálnak.

Átlép egy tárgy.